IL-BIDWI

FOLJU MAHRUĠ DARBA FIX-XAHAR MID-DIPARTIMENT TAL-BIEDJA

EDITUR: J. ORLANDO-SMITH

Nru. 123 — NOVEMBRU, 1949. — Nru. 123

IŻIRGĦU BIKRI

(ROBERT BIASINI, Direttur tal-Biedja)

IL-GĦANA ta' pajjiż jiddependi l-aktar mill-ħila ta' kemm dak il-pajjiż ibiegħ aktar milli jixtri. Il-qagħda tagħna dwar din il-ħaġa hija daqsxejn imwegħra billi jonqsuna għadd ta' affarijiet biex inkabbru l-esportazzjoni li nixtiequ minħabba ċirkustanzi li ma humiex ħtija tagħna, bħal ma huma nuqqas ta' rkaptu u riżorsi oħra naturali fosthom ilma, petrol, faħam u minerali.

L-esportazzjoni prinċipali tagħna kienet minn dejjem tiddependi mill-prodotti tal-biedja: Patata, basal u kemmun. Il-patata kienet ir-riżorsa ewlenija ta' l-esportazzjoni tal-Gżejjer tagħna.

Mill-gwerra 'l hawn il-qagħda ta' l-Ewropa tbiddlet għal kollox. Ħafna pajjiżi ftaqru u oħrajn, minħabba l-ekonomija ta' arthom, qegħdin iħaddmu għadd ta' restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni. Minħabba hekk is-suq waħdani li għad baqgħalna għall-prodott tal-patata huwa s-suq ta' l-Ingilterra, li dan l-anqas ma huwa liberu għal kollox minn restrizzjonijiet li jistgħu jfixkluna jekk ma nippruvawx negħilbuhom bil-għaqal kollu.

L-Ingilterra tinsab ukoll f'taqbida biex ittejjeb l-ekonomija tagħha u biex tasal f'dan il-għan qiegħda titħabat biex tnaqqas kemm jista' jkun il-valur ta' l-importazzjoni. Wieħed mill-passi li qiegħda tieħu huwa li tipprojbixxi l-importazzjoni tal-patata f'pajjiżha malli jibda jilħaq xi ftit mill-prodott tagħhom u l-poplu jkun jista' jinqeda bih. **Is-sena l-oħra l-Ministeru inkarigat kien iffissa l-14 ta' Mejju bħala l-aħħar jum li fih tista' tiġi impurtata patata. Kienet daqqa ta' ħarta għal Malta, l-għaliex l-istaġun tagħna kien imwaħħar u riedet tkun il-ħidma ħabrieka tad-Dipartment tal-Biedja sabiex, bħala konċessjoni speċjali għal Malta, din id-data ġiet imtawla sal-24 ta' Mejju u b'hekk ilħaqna xi ftit is-suq Ingliż.**

Is-sena l-oħra ma kienet ħtija ta' ħadd li ż-żerriegħa waslitilna tard. Strikes u maltempijiet kienu dewmu l-vapuri. Nittamaw li ma' tul dan l-istaġun li ġej ma nsibux l-istess tfixkil u ż-żerriegħa taslilna kmieni biżżejjed biex il-prodott tagħna jkun jista' jinżera' bikri biżżejjed biex jilħaq is-suq Ingliż. Il-miżergħa kmieni hija s-sigriet kollu ta' l-esportazzjoni tagħna u b'dan il-kliem nixtieqi nħeġġu lill-bdiewa tagħna li beħsiebhom jiżirgħu għall-esportazzjoni sabiex ma joqogħdux jitnikkru u jħallu għall-aħħar, iżda jaħsbu biex iż-żerriegħa tal-patata li minha jkunu jridu jieħdu l-prodott għall-esportazzjoni jiżirgħuha bikri kemm jista' jkun.

L-estensjoni li ġiet mogħtija s-sena l-oħra, dwar id-data ta' l-importazzjoni fis-suq ta' l-Ingilterra, tista' ma terġax tiġi mogħtija din is-sena, billi pajjiżi oħra jinsabu fl-istess qagħda tagħna u qegħdin jitħabtu minn issa biex il-Gvern Ingliż jagħtihom l-istess konċessjoni speċjali li ġiet mogħtija lilna s-sena li għaddiet. Il-Gvern ta' Ċipru, permezz tal-Kummissarju li għandu ġo Londra, qiegħed jitħabat biex jikseb din il-konċessjoni u l-Gvern Ingliż ġa wiegħbu li konċessjoni bħal din teffettwa l-ekonomija Ingliża.

Il-parir waħdani li seta' jagħti sa issa l-Ministeru tal-Biedja Ingliż lill-Gvern ta' Ċipru huwa preċiżament dak li qegħdin nagħtu aħna l-lum lill-bdiewa tagħna: **"Iżirgħu kmieni kemm tistgħu sabiex tkunu tistgħu tiksbu l-vantaġġi tas-suq Ingliż".**

Kors ta' Tagħlim fil-Biedja

MILL-EWWEL ta' Diċembru, 1949, il-Gvern beħsiebu jibda kors ta' tagħlim fil-biedja u fit-trobbija ta' l-annimali. Dan il-kors ikun għal sena u jsir fl-Iskola li hemm fil-Qasam tal-Gvern, l-Għammieri, il-Marsa.

Is-suġġetti li jiġu mgħallmin ikunu:—

1. Biedja in ġenerali;
2. Ħxejjex, frott u fjuri;
3. Trobbija tal-majjali, tjur u fniek;
4. Trobbija tal-bhejjem ta' l-ifrat, nagħaġ u mogħoż.

Dawk kollha li jixtiequ jidħlu għal dan il-kors għandhom jibagħtu applikazzjoni lid-Direttur tal-Biedja, Nru. 53, Triq l-Arċisqof, il-Belt, mhux aktar tard mill-15 ta' Novembru, 1949. Ma' l-applikazzjoni jinħtieġ li jintbagħtu wkoll:—

(a) Fidi tal-Magħmudija; (b) Ċertifikat ta' kondotta minn persuna magħrufa; (c) Ċertifikat li juri li l-kandidat ikun mill-anqas għadda l-kors kollu ta' l-Iskola Primarja li kien imur fiha.

Il-ħsieb ta' dan il-kors huwa li jiġi mogħti tagħlim prattiku lil dawk li beħsiebhom jagħżlu l-Biedja bħala l-karriera tagħhom, kemm għal Malta kif ukoll għal barra minn Malta. Dan it-tagħlim ikun ukoll ta' ħtieġa għal dawk kollha li s-sengħa tagħhom hija l-biedja u jixtiequ li jkabbru t-tagħlim li għandhom.

Dan il-kors ta' tagħlim li huwa parti minn proġett għall-iżvilupp tal-Biedja isir mingħajr ebda ħlas. It-tagħlim fuq is-suġġetti kollha isir mill-Uffiċjali Tekniċi tad-Dipartment tal-Biedja.

Dan il-proġett ġie maħsub l-aktar biex igħin lill-bdiewa żgħażagħ u lil dawk kollha li għaddew it-tagħlim primarju jew sekondarju tagħhom u, għal xi raġuni jew oħra, ma setgħux ikomplu fl-istudju kif ukoll għal dawk li biħsiebhom jemigraw biex imorru jaħdmu fil-biedja.

ESPORTAZZJONI TA' FROTT GĦALL-INGILTERRA

Ngħarrfu illi l-Ingilterra tagħti permessi għall-importazzjoni ta' dawn il-frottijiet li jikbru f'Malta, mingħajr l-ebda restrizzjonijiet: Lumi, Lumiċell, Mandurina, u Rummien. L-esportaturi li jixtiequ japprofittaw ruħhom minn dawn l-arranġamenti ġodda jagħmlu offerti lill-importaturi tal-frott Ingliżi.

Il-Produzzjoni tal-Halib

(*Ed. Ebeyer Slythe*)

ŻMIEN ilu, qabel ma jiena sifirt, kont għedt u ktibt ħafna fuq il-mogħża Maltija fu l-importanza nazzjonali li għandha. Il-mogħża minn dejjem kienet miżmuma għal ħaġa waħda: "Il-Halib", u l-lum, li għandna bżonn ta' ħalib aktar f'pajjiżna hemm bżonn illi nkabbru l-produzzjoni tal-ħalib. Din il-produzzjoni tista' tiżdied mhux billi nżidu fin-numru ta' l-annimali biss, imma billi mill-istess numru ta' annimali nieħdu aktar ħalib.

Dana jista' jsir kif sejjer ingħidilkom 'il quddiem. Il-Mogħża Maltija l-lum naqqset ħafna mill-produzzjoni tagħha u hemm bżonn li nieħdu ħsieb din l-affari. Bid-diskors biss ma jsir xejn u jeħtieġ li niġu għall-fatti u nagħmlu bħalma qegħdin jagħmlu pajjiżi oħra li huma progressivi u kuljum mexjin 'il quddiem. Diffikultajiet jiltaqa' magħhom kulħadd.

Il-ħalib frisk li qed jipproduċi l-pajjiż tagħna jinkiseb l-aktar mill-mogħoż, u billi dawn jeħtieġu ikel inqas mill-baqar, jistgħu jitrabbew bi spejjeż żgħar u jistgħu jiġu immaniġġjati bla taħbit wisq, il-mogħoż huma annimali ekonomiċi u li ġeneralment iħallu profitt sabiħ.

Produzzjoni akbar ta' ħalib fu titjib finnisel tal-mogħoż tagħna jistgħu jintlaħqu bi tliet metodi:

(i) Trobbija bis-sengħa;

(ii) Għażla ta' l-aħjar mogħoż millmerħla għal skopijiet ta' tnissil;

(iii) Tgħammil tal-mogħoż li għandna mal-btabat Saanen sabiex intejbu l-mogħża lokali.

Għaldaqshekk l-għażla ta' l-aħjar mogħoż, it-tgħammir tagħhom ma' razez li jipproduċu ħafna kif ukoll trobbija bissengħa b'attenzjoni kbira fil-għalf, bħalma huwa meta l-lucerne jinżamm għanniexef, jagħtuna riżultati tajbin ħafna fi żmien qasir.

L-aħjar u l-eħfef ħaġa li tistgħu tagħmlu bħalissa hija li tkomplu tgħammru l-mogħoż tagħkom mill-btabat Saanen li hemm fil-Qasam tal-Gvern, il-Għammieri, il-Marsa. Il-gidien nisa li jitnisslu għandhom jitrabbew u meta jilħqu jiġu huma wkoll imgħammra mal-btabat Saanen.

Dan huwa dak li qed isir f'pajjiżi oħra. F'Ċipru, fejn il-mogħża għandha l-istess importanza li għandha f'Malta, importaw ir-razza tal-mogħoż Saanen u ħalltuha mar-razza ta' mogħoż li kellhom filpajjiż. Waħda mill-mogħoż Saanen li għandu l-Gvern ta' Ċipru fli "Stock Farm" tiegħu, ħalbet 'il fuq minn żewġ galluni ħalib f'24 siegħa.

Ir-razza Saanen xterdet ma' l-Ewropa kollha, u hija razza tassew popolari. Kull fejn din ir-razza ġiet importata, hija żammet fil-għoli l-fama tajba tagħha għall-produzzjoni kbira ta' ħalib.

Il-mogħża Saanen hija annimal ... ħtu li jirreżisti għall-mard. Din il-... ża wirtet produzzjoni kbira ta' ħalib istess nisel tagħha. Mogħoż imgħa... mal-botbot Saanen, dejjem kellhom fil-produzzjoni tal-ħalib u għalkem... il-mogħża tagħti produzzjoni kbira ... lib tagħha jkun fih 'il fuq minn ... mija krema.

Hafna minn dawk li jrabbu l-m... u jifhmu xi ħaġa dwar it-trobbja ... ħom skond is-sengħa, imxew fuq il-... tad-Dipartiment tal-Biedja u f'daw... aħħar tliet snin għammru l-mogħoż ... ħom mr-razza Saanen u b'hekk huma ... kemm tassew irnexxielhom itejbu n... tal-mogħoż tagħhom u jkabbru l-pr... zjoni tal-ħalib frisk.

Din ir-razza ta' mogħoż Saanen, ... saret popolari ħafna fil-Gżejjer ta... kif jidher mir-rekord ta' servizzi ... tagħmir li saru mill-btabat ta' di... razza li għandu l-Gvern.

Minħabba dana kollu li fissirt, irri... ħeġġeġ lil dawk kollha li jrabbu l-mo... u li għadhom ma ħadux ebda va... minn dan is-servizz sabiex ifittxu jg... mru l-mogħoż tagħhom mir-razza Sa... bla telf ta' żmien. Il-ħlas għal kull ... vizz huwa ta' xelin u nofs.

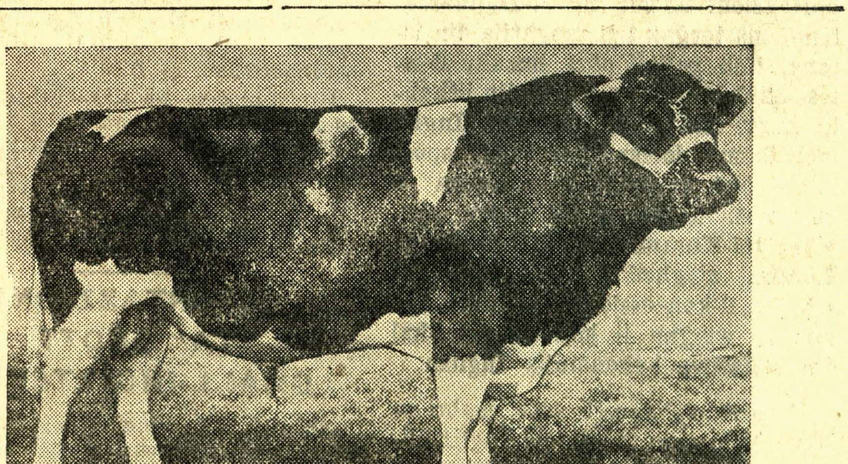

Gendus tar-razza British Friesian li nġieb bl-ajru mill-Ingilterra u li jinsab fil-Qasam tal-Gvern, l-Għammieri, il-Marsa.

GHALF GHALL-PAPRI

Sabiex il-papri jagħtu produzzjoni kbira ta' bajd, daqs 300 bajda fis-sena, huma għandhom jiġu magħlufin taħlita ta' ikel skond is-sengħa. Taħlita tajba ħafna tista' ssir minn 3 partijiet qamħ, 2½ partijiet ħafura, 3 partijiet xgħir u nofs parti minerali. Iż-żrieragħ għandhom jiġu midħunin. Wara dan il-papri jkunu jiħtieġu wkoll xi ħaxix.

GHALL-MILIED

Tista' tiekol l-isbaħ dundjan jekk jirnexxilek tirbaħ il-LOTTERIJA NAZZJONALI

— HU BILJETT IL-LUM. —

HALIB FRISK AKTAR

Generazzjoni ilu 800 gallun ħalib ... sena minn baqra waħda kienu meq... bħala l-akbar ammont ta' ħalib li b... waħda tista' tagħti fil-waqt li tibqa' f... ħitha. Fl-1911, l-esperti fissru li kien... jirnexxilhom jiżviluppaw baqra li ta... 2,000 gallun ħalib fis-sena. Fl-1918, ... ret il-baqra li ħalbet 2,000 gallun ... f'sena waħda. Minn dak iż-żmien 'l h... kien hemm baqar li ħalbu sa 3,000 ga... ħalib f'sena waħda.

Din il-baqra hija l-"British Friesia... ħafna minn dawn il-baqar jaħilbu 2... gallun ħalib fis-sena, mingħajr ma ji... s-saħħa, is-sbuħija ta' ġisimhom jew... qawwa li jitgħammru u jipproduċu. ... qar ta' din ir-razza, issa jinsabu Malt... l-gniedes tagħhom jistgħu jitgħam... minnhom il-baqar lokali. Approfit... rwieħkom minn ċans sabiħ bħal dan.

BIXXU L-UĊUH TAL-PATATA

Hafna mill-uċuħ tal-patata jinsabu ... aqwa tagħhom. Thallux li jerġa' ji... na bħas-sena l-oħra meta tilfna k... l-wiċċ kollu tas-saqwi u tax-xitwa. ... ħabba li xi bdiewa ma bexxewx l-u... tal-patata bil-Mistura Bordoliża li ... tinxtara bi ftit soldi u tħarsilhom ... prodott tagħhom mill-mard.

Fl-interessi tagħkom stess, isimgħu ... twissijiet li qiegħed jagħtikom id-Di... timent tal-Biedja.

Bixxu l-uċuħ tal-patata filgħodu u j... tagħmel xita qawwija, erġgħu bixx... mill-ġdid. Bixxuha għall-inqas darbt... f'intervalli ta' 20 ġurnata u jekk i... meħtieġ bixxuha iżjed minn darbtejn u... skond kif tagħmel ix-xita. Nerġgħu ... ripetu, — wara kull xita qawwija ji... meħtieġ il-bexx sabiex l-uċuħ ma ... messux.

…-Ilma fis-Saħħa u l-Ekonomija tal-Bhejjem

…-ILMA għandu sehem l-aktar importanti tant fis-saħħa kif ukoll fl-ekonomija tal-bhejjem u tjur. L-ilma huwa meħtieġ sabiex il-bhej…m jieklu u jomgħodu l-għalf aktar bil-ħeffa u bil-galbu; huwa meħ…eġ sabiex is-sustanzi tal-għalf li jkunu konċentrati żżejjed ikunu jistgħu …nxtorbu mill-organi differenti li mbagħad inisslu minnhom is-saħħa …eħtieġa fl-annimali; huwa meħtieġ sabiex is-sustanzi tal-għalf jingar…u bil-ħeffa u kif meħtieġ fid-demm ta' l-annimali.

…ilma huwa meħtieġ għall-bhejjem sa… ġisimhom ma jisħonx iżjed milli …su u b'hekk it-temperatura tagħhom …a' dejjem normali. Nuqqas ta' ilma …żulta dejjem f'ħafna komplikazzjoni… fis-saħħa ta' l-annimali li minħabba …kk ma jibqgħux ifendu mhux biss …x-xogħol imma wkoll fil-produzzjoni.

…uqqas ta' ilma għax-xorb fil-bhejjem …ur ifisser li l-annimali ma jkunux jis…u jsajru sewwa l-għalf li jieklu u lan… jieħdu minnu s-sustanzi meħtieġa u …adduhom fid-demm. Ifisser ukoll illi l-…n li jifdal mill-għalf li jieklu l-anni…i ma jkunux jistgħu bil-ħeffa jeħilsu …nu.

…ejn ikun hemm nuqqas serju ta' ilma, …emm jitqal u t-temperatura tal-ġisem …la ħafna bħal meta xi deni jkun jaħ… fuq il-ġisem.

…nnimali li jkunu għadhom żagħar …u wisq bin-nuqqas ta' ilma u dawn … jagħmlux progress anki jekk l-ilma …n nieqes ftit biss. Jekk l-annimali jku… neqsin dejjem mill-ilma jiġri li huma …fu l-aptit għall-ġwież u ssirilhom ħsa…kbira f'saħħithom tant li annimal ak…żomm fit-tul bla ikel milli bla ma …ob.

…ieħed jista' jgħid illi qatt ma hemm …rikolu li l-annimali jixorbu ilma iż… milli jeħteġu u b'hekk issirilhom ħsa… min-naħa l-oħra. Sabiex jiġri dan irid … hemm kaġun ieħor bħalma huwa … l-bhejjem jiġu magħlufin iżżejjed …f aħdar jew li jkun fih l-elementi ta' l-ilma jew inkella jiġu magħlufin xi għalf jew ġwież melħin. Meta l-annimali jkunu mitmugħin għalf tajjeb huma qatt ma jixorbu ilma iżjed milli jeħtieġu skond ma iddeċidiet in-natura. Skond esperimenti li saru ġie magħruf illi għal kull ratal ta' materja xotta fil-għalf, il-majjali jeħtieġu 7 rtal ilma, il-baqar 4 rtal u ż-żwiemel 3 rtal ilma.

Ma għandniex xi ngħidu, lan jiddependi wkoll mill-istaġun li jkun, il-għaliex fi ġranet sħan it-temperatura tal-ġisem tinżel billi s-sħana tevapora iżjed ilma minn ġol-ġilda, u fi ġranet kesħin din l-evaporazzjoni tonqos.

Nieħdu t-tiġieġ. Dawn jekk jitħallew bla ilma ma jistgħux jipproduċu bajd; il-bajd fih kwantità kbira ta' ilma.

Fuq kollox, wieħed għandu dejjem iqis li bħalma l-bniedem ma jixrobx kull ilma, hekk ukoll il-bhejjem u t-tjur jeħtieġu dejjem ilma nadif u safi.

BAJD GHAT-TFAQQIS

Sejjer ikun hemm għall-bejgħ fil-Qasam tal-Gvern, l-Għammieri, il-Marsa, mill-1 ta' Novembru 1949, bajd għat-tfaqqis ta' tiġieġ puri Suwed ta' Malta, ta' tiġieġ ta' razza Rhode Island Homor u ta' papri tar-razza White Campbell, imrobbija fil-Qasam tat-Tiġieġ ta' Wied Inċita. Kull min inkiteb qabel dan l-avviż għandu jerġa' jinkiteb.

Jaqbel ħafna li min irid jixtri minn dan il-bajd, jordnah minn qabel lis-Suprintendent tal-Qasam tal-Gvern, bil-kitba jew bit-telefon (Central 4942).

…-HANFUSA COLORADO

…L-importazzjoni tal-patata, kemm …ħall-ikel kif ukoll għaż-żrigħ tressaq …ejjem il-periku li f'Malta tista' tid…ol il-Hanfusa Coloralo minkejja kull …rekawzjoni li jieħu d-Dipartiment tal…iedja. Jekk fuq l-uċuh tagħkom …lmħu xi dudu kollu faxxi għamla ta' …anfusa jew xi dudu aħmar qiegħed …ekol il-faxxina, dawn jistgħu jkunu …Hanfusa Colorodo.

…Jekk fuq il-faxxina ssibu xi dudu …' din l-għamla avżaw minnufih lid-…ipartiment tal-Biedja biex jittieħdu …assi ta' malajr biex din il-pesta tiġi …rażżna qabel ma tixtered.

…Min ikun jixtieq tagħrif aktar dwar …Hanfusa Colorado jibgħat igħidilna …aħna nibagħtulu karti stampati bit-…fsir kollu dwar dan id-dudu.

Taqbida għall-ikel aktar

L-AWTORITAJIET kollha tad-dinja jinsabu mħassba dwar x'għandu jsir sabiex il-produzzjoni ta' l-ikel tiżdied fi proporzjon li tkun tista' titma' lill-maħluqin kollha. It-tħassib tagħhom huwa aktar gravi billi huma jaraw li dan il-problema aktar sejjer isir diffiċli aktar ma jgerbu s-snin.

Il-popolazzjoni tad-dinja tinsab tiżdied bil-miljuni ta' kull sena. L-art tonqos dejjem billi tinġarr ma' l-ilma u tiftaqar minħabba produzzjoni kontinwa u l-uniku rimedju li x-xjenzati qegħdin jaraw biex jevitaw diżastru huwa li fir-raba' li hawn jiġu wżati l-metodi l-aktar progressivi sabiex inkunu nistgħu nieħdu mill-art produzzjoni akbar fil-waqt li l-art tibqa' dejjem tinżamm fertili.

Dawn l-istess xjenzati jagħtu tliet raġunijiet bħala rimedju għal dak li qegħdin ingħidu. **L-ewwel** li nitgħallmu aktar dwar il-ħtiġiet tal-ħamrija sabiex ma titħallhiex tiftaqar. **It-tieni** illi ngħallmu lill-bdiewa tagħna li jibdew jemmnu kemm jista' jkun dwar il-progressi tax-xjenza kemm f'dak li għandu x'jaqsam mal-għelieqi kif ukoll mal-bhejjem u tjur. **It-tielet** li nipperswadu lill-bdiewa ta' kullimkien sabiex jifhmuha darba għal dejjem li għandhom ifittxu l-pariri tekniċi biex jiġu megħjuna fid-diffikultajiet kollha li jiltaqgħu magħhom.

Il-kooperazzjoni tal-bdiewa mat-tekniċi tad-Dipartiment tal-Biedja tkun ta' għajnuna mill-akbar biex il-fertilità ta' -lart tagħna tikber u nieħdu minnha prodotti aktar abbundanti. Id-drawwa li għandhom ħafna mill-bdiewa tagħna li jżommu ruħhom imwarrba għal kollox minn kull kuntatt mat-tekniċi tal-biedja, hija ta' l-akbar ħsara mhux biss għalihom infushom, iżda wkoll għan-nazzjon.

F'pajjiżi oħra hemm organizzazzjonijiet kbar biex it-tekniċi tal-biedja jżommu kuntatt il-ħin kollu mal-ħaddiema ta' l-art. Dan, aħna nafu, dak li bis-sewwa għandu jsir sabiex il-bdiewa jkollhom it-tagħrif u t-tagħlim meħtieġ, iżda, aħna nafu wkoll, illi r-riżorsi tal-pajjiż għadhom ma jippermettux li nibdew naħdmu fuq din l-istess organizzazzjoni li, ma għandniex xi ngħidu, tkun tirrikjedi nefqa akbar.

Taħt dawn iċ-ċirkustanzi l-bidwi għandu jintebaħ li jmissu jersaq huwa lejn it-tekniċi tad-Dipartiment tal-Biedja li dawn jinsabu dejjem lesti biex jagħtuh it-tagħrif kollu li jitlobhom u għajnuna akbar biex ikun jista' jieħu prodotti aktar mir-raba' li għandu u jżomm f'saħħithom u bi profitt akbar l-annimali li qed irabbi.

Id-dinja kollha qiegħda tuża dawn il-metodi moderni sabiex tkabbar il-progress tal-biedja tagħha u b'hekk l-umanità tinħeles mit-theddida tal-ġuħ. Kif qed jagħmel ħaddieħor bl-akbar suċċess imissna wkoll nagħmluh aħna.

FLIELES MILL-INGILTERRA

Għal Diċembru sejrin jaslu 5,000 fellus mill-Ingilterra. Il-prezz ikun ta' 3s. il-wieħed, inkluż it-tqassim sa wara l-bieb. Il-flieles sejrin ikunu mill-aħjar razez: HOMOR RHODE ISLAND; LIGHT SUSSEX; BUFF ROCKS; LEGHORNS BOJOD u SUWED u ANCONAS.

Inkitbu għalihom għand:

M.C. BORG CARDONA.

IL-FILOSSERA TAD-DWIELI

WARA investigazzjoni li saret instab li l-Filossera tad-dwieli nisslet ħsara tal-għaġeb fid-dwieli ikkultivati fl-Italja. Preċiżament dan l-insett tal-Filossera għamel ħsara f'10 fil-mija tad-dwieli kollha ikkultivati fl-Italja, jiġifieri qered mal-257,000,000 dielja.

Dan l-insett daħal l-ewwel darba fl-Ewropa fis-sena 1863 u xtered ma' l-Ewropa kollha fi ftit żmien. F'Malta din il-marda tad-dwieli daħlet fis-sena 1919 meta nstabet fir-ramla bejn in-Nadur u x-Xagħra f'Għawdex. Id-dwieli Amerikani jirreżistu ħafna għal dan l-insett, iżda d-dwieli Ewropej, meta jinħakmu minn din il-marda ssirilhom ħafna ħsara u jmutu.

L-insetti tal-Filossera jbidu fil-bidu tal-Ħarifa taħt il-qoxra taz-zokk ewlieni jew tal-friegħi tad-dwieli. Il-bajd ikun għall-ewwel ta' lewn isfar iżda fi żmien 48 siegħa jsir ta' lewn aħdar skur ileqq u kollu tikek. Dan il-bajd ifaqqas mal-bidu tar-Rebbiegħa u jaqbad mal-weraq tad-dwieli min-naħa ta' taħt. Dawn l-insetti jimmoltiplikaw ruħhom b'ħeffa tal-għaġeb. Meta l-Filossera tattakka l-għeruq li jrabbu bħal għoqod fil-biċċa l-aktar tarija tagħhom b'tali mod li l-għeruq ma jkunux jistgħu jaħdmu u bil-mod il-mod id-dielja tmut.

Meta dielja ġdida tiġi attakkata mill-Filossera, ma tkunx tingħaraf malajr, iżda tard fis-sena li fiha tiġi attakkata jew fis-sena ta' wara, tintebaħ li d-dielja ma kabbritx kemm messha l-għejun il-ġodda u li l-weraq baqa' żgħir u sfar u nixef qabel żmienu. Id-dielja attakkata tista' tmut mat-tielet sena wara li tkun ġiet attakkata.

Meta dielja tiġi attakkata mill-filossera, wieħed jintebaħ li l-għalqa kollha tad-dwieli tista' tinqeridlu fi ftit żmien.

L-aqwa mezz kontra l-Filossera tad-dwieli huwa li jinqalgħu u jinħarqu d-dwieli kollha li jkunu morda u tiġi iddiżinfettata l-art. It-tieni pass għandu jkun li n-nisel isir minn dwieli Amerikani, il-għaliex dawn jifilħu ħafna kontra din il-marda. Meta t-Taljani raw din il-ħsara kollha fid-dwieli tagħhom, ħuma ħadu passi mgħaġġla u ħawwlu żraġen tad-dwieli Amerikan li wara laqqmuhom mill-varjetajiet li kienu jeħtieġu; b'hekk fi ftit snin ħuma rnexxielhom jerġgħu jġibu għal li kienet l-biedja tad-dwieli tagħhom.

ĠAGĦLUHOM IBIDU AKTAR

Onfoq 1s. 8d. f'pakkett "KARSWOOD POULTRY SPICE" li jkun fih libbra, u tiskanta biż-żieda ta' bajd li jibdew jagħtuk it-tjur li għandek. Il-pakkett iservi xahar sħiħ għal 22 tajra. Tajjeb għad-dundjani, tiġieġ u papri. Fih l-insetti naturali li tant iħobbu t-tjur u b'hekk mhux biss tiżdied i-produzzjoni tal-bajd iżda jkabbar aktar malajr lill-flieles u jgħin lit-tjur biex ma jdumux maħrufa.

ĦALIB AKTAR

Mogħża tar-razza Saanen tagħtik ħalib wisq aktar mill-mogħża li għandek bħal issa. Kun għaqli u laqqa lill-mogħoż li għandek mal-bodbod Saanen li għandu l-Gvern l-Għammieri, sabiex ittejjeb ir-razza ta' mogħoż tiegħek, kemm f'dik li hija saħħa kif ukoll f'żieda fil-ħalib.

Ir-razza Saanen ġiet imdaħħla fiddinja kollha bl-akbar suċċess. Tgergirx li l-mogħoż li għandek qegħdin jagħtuk ħalib ftit fil-waqt li l-muftieħ għal żieda ta' ħalib aktar jinsab issa f'idejk.

LAQQAM lit-tiġieġ tiegħek kontra l-ġidri, it-tifojde u l-kolera mingħajr l-ebda ħlas billi tapplika lit-Tabib Prinċipali tal-Biċċerija, il-Marsa. Ma' l-applikazzjoni tiegħek ibgħat għid kemm għandek tjur għat-tlaqqim.

BEJGĦ TA' SIG... ŻGĦAR TAL-FRO... MID-DIPARTIME... TAL-BIEDJA

Id-Dipartiment tal-Biedja ... għall-bejgħ f'Diċembru li ġej ... tat ta' sigar żgħar tal-frott. ... għandhom il-ħsieb li jixtru ... is-sigar għandhom imorru fl-Uffi... hru hawn taħt inkella jċemplu ... kif ser insemmu:—

MALTA: Uffiċċju tal-Gonna ... 94, Triq Sant'Anton. Ħ'Attard ... tral 4005); GĦAWDEX: Uffiċċj... dja, Misraħ San Franġisk, ir-Ra... Gozo 122).

Il-prezz huwa 2s. kull siġra ... kazzjonijiet jiġu trattati skond ... denza.

RAZZJON GĦAT-T... U/JEW FNIEK

Dawk kollha li jrabbu t-tj... fniek u li huma bliewa huma ... li ħareġ razzjon ta' xkora smid ... tal) minn nhar it-Tnejn, 31 ta' ... 1949, bil-kupun Nru. 6 f'Malta ... dex. L-użu tal-kupun Nru. 5 ... Ġimgħa, 4 ta' Novembru 1949.

TWEĠIB GĦALL-MISTOQSIJIET

Lil N. Balzan minn B'buġa: Sabiex teqred in-nemel li qed jagħmel ħsara kbira lill-pjanti li inti għandek fil-qsari, asal sa l-uffiċċju tal-Patoloġija tad-Dipartiment tal-Biedja, Nru. 88, Triq l-Ifran, il-Belt, mnejn tikseb preparat li jeqred in-nemel.

Lil Marija Vella mill-Ħamrun: Meta t-tiġieġ ikollhom il-ħniex fl-intern tagħhom agħtihom pilloli apposta kontra dan id-dud u jfiequ malajr.

Lil Pina Sammut minn B'kara: Il-materja f'ħalq il-flieles hija l-marda tal-ġidri. L-ewwelnett naldfilhom ħalqhom b'tajjara u wara għamel taħlita qawwija tal-permanganat u għaddas fiha ras kull tajra marida darbtejn kuljum.

Id-dud f'ras il-flieles tista' teqirdu b'xi insettiċida f'għamla ta' trab li ssib tixtri minnu mingħand kull spiżjar.

Lil Anġla Caruana mill-Gżira: Sabiex teqred l-insetti minn fuq it-tjur, warrabhom mill-post tagħhom sakemm tiddiżinfettah tajjeb u kif jixraq. Iddiżinfetta wkoll il-passiġġieri u l-ħwat u qabel terġa' titlaq it-tjur fil-post għabbarhom b'xi insettiċida.

Lil Tessie Bartolo minn Raħal Ġdid: Meta t-tjur iwaqqgħu r-rix jista' jkun li qegħdin joħorfu. Jekk dan ma jkunx il-kagun, jistgħu jkunu qegħdin inittfu lil xulxin jew ikunu mirkubin mill-insetti. Jekk huma mirkubin mill-insetti, iddiżinfetta tajjeb il-post tagħhom u lit-tjur għabbarhom b'xi insettiċida.

Lil Bertu Micallef minn Ħal Qormi: Sabiex il-qoxra tal-bajd ma tkunx irqieqa, agħti lit-tjur xi ftit żejt tal-ħuta mat-tagħsida u agħtihom ukoll għakierex u bebbux jew arzell imfarrak irqiq ħafna.

Lil G.S. miż-Żurrieq: Id-dundjan tiegħek li ma jżommx fuq saqajh jeħtieġ li tagħtih Pilloli maħsubin appos... saqajn debboli. Tih ukoll xi ftit ... ħuta mal-għalf jew pilloli taż-... ħuta maħsubin apposta għat-tju...

Lil Mary Micallef, mill-Furja...: ... żrameġ tiegħek huma morda mi... hom il-għaliex inti tlaqthom fu... dum. Ikun jaqbel ħafna li ta... friex artab ta' ħuxlief jew serra... mastrudaxxi.

Lil J. Falzon, minn Ħal Qor...: ... biex teqred il-felul minn fuq i... idilkilhom il-felul b'tintura tal-j... kemm ifiequ.

Lil Salvu Camilleri minn Ħaż... lil Toni Catania mill-Ħamrun ... na Magrin, mill-Ħamrun u lil T... rugia, mill-Ħamrun: It-tjur ... huma morda bil-ġidri. Agħmlu ... qawwija tal-permanganat u għa... fiha, darbtejn kuljum, ras kull t... rida sakemm tkun kważi ser tif... qgħu għamlu hekk sakemm ifiequ ... ukoll pilloli kontra l-ġidri li tistg... għuhom lit-tjur morda.

Jaqblilkom ħafna li tlaqqmu k... ġidri lit-tjur kollha li jkunu ... f'saħħithom billi tapplikaw ... Prinċipali tal-Biċċerija, il-Marsa.

Lil Mary Farrugia, mill-Ħamr...: ... biex teqred il-ħniex mill-intern ... agħtihom is-Santonina jew l-Ar... li jinxtraw mingħand kull spiżja... ukoll pilloli apposta kontra l-ħnie...

Lil C. Amato, mill-Ħamrun: A... tiġieġa tiegħek li ma tistax tpoġ... ha ma' l-art u ara jekk għandhie... fil-pala ta' sieqha, minn taħt. A... fra nadifa u aqsam din il-boċċa, ... ha minn ġewwa u wara idlikha ... żejt tajjeb.